

ХЫЯЛ

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АКТАНЫШ РАЙОНЫ
“ЧАЛМАНАРАТ ТӨП ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРУ МӘКТӘБЕ”НЕҢ АЙЛЫК ГАЗЕТАСЫ

Декабрь ае календаре

3 нче декабрь-
Билгесез солдат көне

1 - 10 нчы декабрь -
инвалидлар ункөнлеге

12 декабрь -
Россия Конституциясе
көне.

Яшь гражданнар

“Мин – Россия гражданы!” акциясе кысаларында Актанышта 14 яше тулган яшүсмерләргә тантаналы төстә паспортлар тапшырылды. Алар арасында мәктәбездән Миләүшә Алмаз кызы Фазлыева, Рубин Рәмзис улы Гайсин да бар иде.

Гражданлык- ул кеше һәм дәүләт арасындагы торыклы сәяси һәм хокукый бәйләнеш.
Граждан булу файдалы   Граждан булу дәрәжә, горурылык.

Гражданлык хокуклары:

1. Яшәүгә хокук
2. Иреккә һәм шәхси кагылгысызлыкка хокук
3. Торакның кагылгысызлыгына хокук
4. РФ территориясендә законлы рәвештә яшәгән һәркем өчен күченеп йөрү ирегәнә һәм яшәү урынын сайлауга хокук.
5. Шәхси тормышның кагылгысызлыгына, шәхси һәм гаилә серенә, язышу, телефоннан сөйләшү серенә хокук

Яшүсмерләренң бурычлары

1. Гражданин салымнар, жыемнар түлүргә тиеш.
2. Гражданин Ватанны сакларга тиеш.
3. Гражданин табигатьне сакларга тиеш.
4. Гражданин дәүләт законнарын үтүргә бурычлы
5. Гражданин балалар һәм хезмәткә сәләтсез эти- әнисе турында кайгыртырга тиеш.
6. Гражданин мәдәният һәйкәлләрен сакларга тиеш.

Рус теле һәм
эдәбияты укытучысы
Раушания
Сәйфулла кызы
Галимжанова

“Парламент дәресе -
2017” конкурсында
III урын

VIII класс
укучысы
Диана
Роберт кызы
Акбулатова

Рус әдәбияты
олимпиадасында
район призёры

VII класс укучылары
Диана Рәис кызы
Насертдинова һәм
Илгизәр Вилдан улы
Имамов

Районара
Мөхәммәт Мәндиев
укуларының ижади
эшләр бәйгесендә
III урын

VIII класс
укучысы
Миләүшә
Алмаз кызы
Фазлыева

ГТО нормаларын
тапшыруда
Бронза медаль
иясе

IX класс
укучысы
Ильмир
Нияз улы
Локманов

Кышкы спорт
Сезонын ачу
I урын

Тырышлык турында мәкальләр

Маңгай тире эшнең сыйфатын яхшырта   Хезмәте каты - жимеше татлы
Булдыклы кеше таштан икмәк чыгарыр

Сәйдәш Шакиров, VIII класс укучысы

Биология укытучылары сем

VIII класста
биологиядән
ачык дәрес

Гөлнара
Рафаэль кызы
Әхметова уздырган
дәрес күнеләрдә озак
сакланыр

“Тамчы-шоу” да
белемнәребезне
сынадык

Алмазия
Тәминдар кызы
Рәхимова оештырган
бәйгедән үзөбөзгә
нәтижәләр ясадык

Район бүлеге мөдире Әхмәтгалиева Зөлфия Вил кызы һәм килгән мөгаллимнәрнең укытучыларыбыз һәм безгә әйткән рәхмәт сүзләрен ишетү күнелләребезгә рәхәтлек индерде..

Миләүшә Фазлыева, VIII класс укучысы

Хуш киләсең, Яңа ел!

Яңа ел кичәсе

Яңа ел кичәсе башлангыч класс укучылары белән әзерләнгән бәйрәм-тамашасы уеннар, олимпиада һәм конкурсларда жиңгән укучыларны тәбрикләү белән үрелеп барды.

Яңа елны кайда, ничек каршылыйлар?

Русиядә Яңа елны XV гасырга кадәр йә 1 марттан башланган, йә 1 сентябрьдән. XV гасырда исә Яңа елны 1 сентябрьдә каршылый башлаганнар. Петр I указы буенча, 1700 нче елда Яңа елны 1 нче гыйнварда каршы алалар. Австралиядә - 1 гыйнварда, Индонезиягә – октябрьдә, 1 гыйнварда японнар кояшны каршыларга урамга чыгалар һәм бер-берсенә бүләкләр бирешәләр.

Ничек аңлатыр идегез?

Елның иң соңгы уникаль ае - ул декабрь. Ә сез “декабрь”сузенең нәрсәне аңлатуын беләсезме? Ул грекча “дека”- “ун”дигәннән алынган: декалитр - ун литр, декада-ун көн һ.б. Димәк, декабрь ае “унынчы ай” булып чыга. Айның исеме жисемәнә туры килми!

Рәсемнәрдә суратланган музыка үен коралларының исемнәрен башваткычтан табыгыз. Бер сүз билгеләп куелган инде. Артып калган хәрефләрне буш шакмакларга дәрәс язсагыз, музыка белән бәйлә профессиона килеп чыгар.

Котлыйбыз!

Декабрь бураннары алып килгән
Яңа ел белән котлыйбыз!

Яңа ел бәхетле мизгелләр, матур
вакыйгалар, яхшы хәбәрләр, саулык-
сәләмәтлек алып килсен. Эшегездә,
укуыгызда зур уңышлар телибез.

«Хыял» Чалманарат төп гомуми белем бирү укучыларының фәнни-популяр, әдәби-нәфис айлык басмасы.
Шеф-мөхәррир: Диана Акбулатова Жаваплы сәркатип: Миләүшә Фазлыева Фотохәбәрче: Сәйдәш Шакиров
Безнең адрес: 423752, Чалманарат авылы, Мәктәп ур., 7 нче йорт. E-mail: Schal.Akt@edu.tatar.ru,
chalm.akt@yandex.ru Тираж: 15 данә Кул куелды: 14.00; 23.12.2017
Мәктәп компьютерында басылды. Бәясә ирекле. Мәкаләдәге фикерләр өчен мөхәррият жавап тотмый.